

منظور از حسابداری صنعتی (بهای تمام شده) چیست؟

حسابداری صنعتی شاخه ای از علم و فن حسابداری است که وظیفه جمع آوری اطلاعات مربوط به عوامل هزینه و محاسبه بهای تمام شده محصولات و خدمات را بر عهده داشته و باتجزیه و تحلیل گزارشها و بررسی راههای تولید، روشهای تقلیل بهای تمام شده تولیدات را بیان می کند

اهمیت حسابداری بهای تمام شده برای چیست؟

در واقع حسابداری صنعتی یا حسابداری بهای تمام شده یک ابزار بسیارمهم در اختیار مدیریت میباشد تا مدیران را در برنامه ریزی ، کنترل و نظارت و بررسی نتایج فعالیتها، یاری نماید

مدیریت با استفاده از حسابداری صنعتی ،بهای تمام شده تولیدات را محاسبه می کند و کنترل خود را بر روی هزینه های مواد ،دستمزد و و سایر هزینه های تولید اعمال می کند

مدیران اگر گزارشات دقیق و صحیحی از عوامل هزینه نداشته باشند در تصمیم گیری خود در جهت افزایش تولید یا سایر تصمیم گیریها و راه انجام تصمیمات خود . با مشکل مواجه خواهند شد

به عنوان مثال فرض کنید در صورتی که هدف تغییر نوع محصول تولید شده یا افزایش تولید باشد باید اطلاعات دقیقی از هزینه تولید وجود داشته باشد تا بتوان تصمیم گرفت که اگر ماشین آلات جدید خریداری شوند مقرون به صرفه است و یا ماشین آلات تعویض شوند و یا اینکه ماشین آلات اجاره گرفته شوند و یا بهتر است حقوق پرسنل افزایش داده شود و یا باید مقدار پرسنل افزایش داده شود و بسیاری از انواع تصمیمات مدیریت در موارد مشابه فوق الذکر مشروط بر اطلاعات حسابداری بهای تمام شده می باشد

کاربرد حسابداری بهای تمام شده چیست؟

گاهی تصور می شود کاربرد حسابداری صنعتی و بهای تمام شده محدود به کارخانجات و صنایع تولیدی می باشد هرچند شاید مشهورترین کاربرد آن در این جهت باشدولی سایر موسسات نیز از حسابداری بهای تمام شده بهره برده و از روشهای حسابداری بهی تمام شده در بانکها ، شرکتهای بیمه ، عمده فروشها، شرکتهای حمل و نقل ،شرکتهای هواپیمایی ،دانشگاهها و بیمارستانها در جهت کارایی بیشتر استفاده می گردد

بعنوان مثال در یک بیمارستان کنترل هزینه ها و تعیین بهای تمام شده هزینه های بستری شدن و درمان یک بیمار ، با استفاده از حسابداری بهای تمام شده صورت می پذیرد و مواد مصرفی ، دستمزد پزشک و سایر هزینه های مرتبط یا . شناسایی و ثبت کنترل می گردند تا بهای تمام شده مشخص شود

شرکتهای حمل و نقل سعی در محاسبه و تعیین هزینه حمل بهای تمام شده حمل یک کیلوکالا و یکنفر مسافر را دارند

مقایسه جایگاه حسابداری مالی و حسابداری بهای تمام شده در موسسات تولیدی

حسابداری مالی در موسسات وظیفه تهیه گزارش وضعیت مالی و در واقع صورت سود و زیان ، ترازنامه و صورت گردش وجوه نقد را به عهده دارد و بیان می کند که در طول دوره مالی چه نتایجی حاصل شده است اما حسابداری بهای تمام شده در کنار حسابداری مالی گزارشاتی از جزئیات تولید و مراکز ایجاد هزینه ارائه می دهد و به صورت دقیق تر مقدار مصرف مواد ، میزان تولید ، ساعات کار انجام شده و هزینه های سایر عوامل تولید را در اختیار مدیریت قرار میدهد تا بر اساس این اطلاعات و گزارشات مدیریت تصمیم گیری ، کنترل و برنامه ریزی کند. باید بدانید واحد حسابداری مالی و واحد حسابداری بهای تمام شده تحت نظر مدیر مالی می باشند و در واقع واحد حسابداری مالی و واحد حسابداری بهای تمام شده بازوان مدیریت مالی می باشند

اشاره شد که حسابداری بهای تمام شده گزارشاتی از جزئیات تولید و مراکز هزینه و عوامل ایجاد کننده هزینه در اختیار مدیریت قرار می دهد و با توجه به اینکه سعی در تعیین بهای تمام شده تولید یک واحد کالا در هر یک از مراحل ساخت را دارد به آن حسابداری بهای تمام شده می گویند و به نظر می رسد اولین گزارشی را که یک حسابدار صنعتی باید تهیه کند جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته باشد

جدول بهای تمام شده کالای فروش در واقع همان چرخه یا شکل کلی حسابداری صنعتی میباشد که به صورت گزارش ارائه می شود. این جدول از ۵ بخش تشکیل شده است :

بخش مواد مستقیم که اطلاعاتی در ارتباط با مواد مصرف شده ارائه می دهد -1

بخش دستمزد مستقیم که اطلاعاتی را در ارتباط هزینه حقوق کارگران خط -2 تولید ارائه می دهد

بخش هزینه های سربار تولید که اطلاعاتی را در ارتباط با سایر هزینه های -3 تولید ارائه می دهد

بخش کالای در جریان ساخت -4

بخش کالای ساخته شده -5

ملاحظه می کنید برای تهیه اولین گزارش حسابداری صنعتی با مفاهیم و اصطلاحات جدیدی همچون مواد مستقیم ، دستمزد مستقیم ، سر بار و سایر

موارد مواجه خواهید شد هر چند اصول حسابداری صنعتی با حسابداری مقدماتی و تکمیلی که فرا گرفتید یکسان می باشد ولیکن برای فراگیری حسابداری صنعتی لازم است ابتدا با مفاهیم حسابداری صنعتی و طبقه بندی هزینه ها در حسابداری صنعتی آشنا شوید که در ادامه آنها را بررسی خواهیم نمود و سپس مباحث حسابداری صنعتی را به صورت تخصصی تر مطرح خواهیم کرد.

طبقه بندی هزینه ها چگونه است

هزینه ها در حسابداری صنعتی از دیدگاههای متفاوتی طبقه بندی شده اند. به شکل زیر که خلاصه طبقه بندی هزینه ها را نشان میدهد توجه کنید تا در ادامه آنها را به صورت کلی تر بررسی نمائیم

هزینه ها به ۳ طبقه تقسیم می شوند و هر طبقه بندی خود به گروههایی تقسیم خواهد شد

طبقه بندی طبیعی هزینه ها -1

طبقه بندی هزینه ها بر اساس ارتباط آنها با تولید محصول -2

طبقه بندی هزینه ها بر اساس ارتباط با حجم و تعداد تولید -3

منظور از طبقه بندی طبیعی هزینه ها چیست؟

در این طبقه بندی ابتدا هزینه ها به الف) هزینه های ساخت (تولید) و ب) هزینه های تجاری تفکیک خواهد شد

الف-1) هزینه های ساخت

هزینه هایی می باشند که در کارخانه ها جهت تولید کالا و محصول مصرف و ایجاد میشوند مانند مواد اولیه مصرفی ، هزینه دستمزد و سایر هزینه های تولید

ب-1) هزینه های تجاری

هزینه هایی می باشند که برای ساخت محصول و در قسمت ساخت نشده بلکه در سایر بخشها مانند بخش اداری ، بخش توزیع و فروش ، سایر قسمتها ایجاد می شوند به طور معمول به هزینه های تجاری هزینه های تجاری هزینه های عملیاتی نیز گفته می شود

منظور از طبقه بندی هزینه ها بر اساس ارتباط آنها با تولید محصول چیست؟ -2

در حسابداری صنعتی ، هزینه ها بر اساس ارتباط با تولید به ۲ گروه الف) مستقیم ب) غیر مستقیم تقسیم می شوند

الف - ۲) هزینه های مستقیم

همچنانکه مشخص می باشند که ارتباط مستقیم با تولید دارند و می توان آنها را در کالاهای تولید شده مشخص نمود یا به مرحله ای از ساخت یا سفارش تولید ارتباط داد. مشخص ترین این هزینه ها مواد اولیه و دستمزد مستقیم تولید می باشد . موادی که مستقیماً در تولید یک کالا نقش دارند مواد مستقیم تولید می باشند به عنوان مثال چوبی که در ساخت میز و صندلی ، چرمی که در ساخت کفش و یا شیری که در ساخت بستنی به کار می رود مواد مستقیم تولید می باشند و یا دستمزد کارگرانی که در خط تولید کار می کنند و در تولید کالا نقش دارند دستمزد مستقیم تولید محسوب می شود

ب - ۲) هزینه های غیر مستقیم

هزینه های غیر مستقیم هزینه هایی می باشند که در تولید محصول نقش اصلی را نداشته هر چند برای تولید محصول لازم اند و برای ساخت محصول ایجاد می شوند لیکن ارتباط مستقیمی با محصول ندارند این هزینه ها را به سادگی نمی توان به یک مرحله از ساخت و یا سفارش معین و مشخص ارتباط داد هر چند این هزینه ها در طی تولید صورت پذیرفته اند مانند هزینه های سوخت و برق مصرفی سالن و کارگاه تولید ، روغن مصرفی جهت ماشین آلات تولیدی و سایر موارد مشابه و یا حقوق و دستمزد غیر مستقیم پرداختی در جهت تولید مانند حقوق سر کارگران و یا نگهبانان که به عنوان هزینه های غیر مستقیم شناسایی می شوند و یا هزینه ی استهلاک ساختمان کارخانه ه نمی توان آن را به یک تولید مشخص مرتبط کرد نمونه های غیر مستقیم می باشند مواد غیر مستقیمی که در جهت تولید مصرف می شوند نیز می توانند به عنوان هزینه های غیر مستقیم تلقی می شوند موادی مانند چسب مصرفی در ساخت کفش و یا در ساخت میز و صندلی مواد غیر مستقیم تولید محسوب می شوند البته همچنانکه اشاره شد وجود این هزینه ها الزامی است ولی به دلیل نا چیز بودن و یا غیر الیافی بودن به یک محصول آنها را به عنوان غیر مستقیم شناسایی می کنند به هزینه های غیر مستقیم سربار ساخت یا سربار تولید . نیز گفته می شود

منظور از طبقه بندی هزینه ها بر اساس ارتباط آنها با تغییر حجم و تعداد تولید 3- چیست؟

در این طبقه بندی که خود به سه گروه تقسیم می شود ارتباط تغییر هزینه با تغییر در حجم تولید بررسی می گردد باید بدانیم برخی از هزینه ها تغییر مقدار و

تولید اثری بر آنها نخواهد داشت و برخی دیگر با تغییر در حجم تولید تغییر کرد : که با توجه به این شرایط هزینه ها به سه گروه

الف) هزینه های ثابت   ب) هزینه های متغیر   ج) هزینه های نیمه متغیر تقسیم می شوند

الف- ۳) هزینه های ثابت

هزینه های ثابت هزینه هایی می باشند که با تغییر حجم تولید تا سطح مشخصی از تولید تغییر نخواهد کرد . باید بدانید به طور کلی هزینه های ثابت دارای مشخصاتی می باشند که هر این خصوصیات در هزینه مشاهده شد می توان آن را به عنوان این گروه از هزینه ها طبقه بندی کرد

. اول آنکه : این هزینه ها در سطوح مختلف تولید در کل ثابت میباشند

دوم آنکه : سهم هزینه ثابت یک واحد کالا با افزایش تعداد تولید کاهش می یابد . و بر عکس

. سوم آنکه : کنترل وقوع این هزینه ها از طریق مدیران اجرایی صورت می پذیرد

نمونه بارز و مشخص این هزینه ها : حقوق مدیران تولید، استهلاک ساختمان و ماشین آلات ، بیمه ساختمان و ماشین آلات ، اجاره محل کارخانه و سایر موارد مشابه می باشد

هزینه های متغیر هزینه هایی می باشند که کل مبلغ آنها با تغییر در سطح تولید و میزان تولید تغییر می کند یعنی با افزایش مقدار تولید و حجم تولید این هزینه ها در کل افزایش می یابند و با کاهش در میزان تولید این هزینه هادر کل کاهش خواهند یافت نمونه مشخص این هزینه ها مواد مستقیم و دستمزد مستقیم می باشند

هزینه های متغیر نیز مشخصه ای دارند که برای تشخیص این هزینه ها می توان آنها به صورت زیر بر شمرد

اول آنکه : این هزینه ها در کل در ارتباط مستقیم با تولید می باشند یعنی با افزایش تولید و با کاهش تولید در کل کاهش می یابند

دوم آنکه : هزینه متغیر یک واحد کالا ثابت می باشد حتی اگر تعداد تولید کاهش یا افزایش پیدا کند

. سوم آنکه: به شکل ساده و آسان قابل تخصیص به دایره تولیدی می باشند

اشاره شد نمونه بارز این هزینه ها مواد مستقیم مصرفی تولید و دستمزد مستقیم می باشد که سعی می کنیم در ادامه مشخصه های هزینه های متغیر را در این نمونه ها بررسی کنیم

فرض کنید برای ساخت ۶ عدد میز ۴ متر مربع چوب نیاز است حال اگر بخواهیم ۱۲ عدد میز تولید کنیم حتماً ۸ متر مربع چوب که مواد مستقیم تولید محسوب می شود نیاز می باشد می بینید که با افزایش میزان تولید هزینه مواد مستقیم در کل نیز افزایش پیدا خواهد کرد ولیکن باید توجه داشته باشید برای ساخت یک میز ۱/۵ متر مربع چوب نیاز است ($1/5 = 4:6$) که هیچگاه با افزایش تولید، میزان مواد مستقیم ساخت یک واحد تغییر نمی کند یعنی ساخت یک عدد میز حتماً ۱/۵ متر مربع چوب نیاز دارد و با چوب کمتر و یا بیشتر نمی توان میز ساخت بنابراین هزینه مواد مستقیم در یک واحد ثابت می باشد

در ضمن این هزینه به راحتی قابل پیگیری در ساخت محصول می باشد و می توان هزینه چوب مصرفی را در ساخت میز مشاهده نمود

ج - ۳) هزینه های نیمه متغیر

برخی از هزینه ها از دو قسمت متغیر و ثابت تشکیل شده اند این هزینه ها به شکلی می باشند که تا حد مشخصی از تولید با افزایش یا کاهش تولید بخش ثابت آنها تغییر نمی کند و این در صورتی است که بیش از حد مشخص تولید با تغییر در حجم تولید این هزینه ها افزایش یا کاهش خواهند یافت

بعنوان مثال میتوان به برق مصرفی کارخانه اشاره کرد. برقی که جهت روشنایی سالن کارخانه به کار می رود تقریباً ثابت است چه تولید کم و چه زیاد باشد ولیکن برق مصرفی ماشین آلات با تغییر در حجم و میزان تولید تغییر خواهد کرد. بنابراین هزینه برق مصرفی کارخانه می تواند نیمه متغیر باشد

اشاره شد که هزینه ها بر اساس ارتباط آنها با تغییر در حجم تولید به گروه هزینه های ثابت، هزینه های متغیر و هزینه های نیمه متغیر تقسیم می شوند که به طور توضیح داده شدند. در ضمن باید توجه داشته باشید هزینه های ثابت خود به ۳ دسته تقسیم می شوند

الف - ۳) هزینه های ثابت ظرفیت کارخانه - 1

الف - ۳) هزینه های ثابت بهره برداری - 2

الف - ۳) هزینه های ثابت برنامه ای - 3

الف - ۳) هزینه های ثابت ظرفیت کارخانه : هزینه های ثابت ظرفیت کارخانه - 1
هزینه هایی می باشند که با تجهیزاتی و امکانات تولیدی کارخانه رابطه مستقیم دارند هزینه های استهلاک ماشین آلات و تجهیزات و تاسیسات نمونه های از هزینه های ثابت کارخانه می باشند

الف - ۳) هزینه های ثابت بهره برداری :هزینه هایی می باشند که با کاربری 2- و بهره برداری از تجهیزات تولیدی ارتباط مستقیم دارند مانند هزینه های بیمه . ساختمان و تجهیزات و ماشین آلات

الف-۳) هزینه های ثابت برنامه ای:هزینه های ثابتی می باشند که با اتخاذ 3- تصمیمات مدیران کارخانه مرتبط بوده و در راستای برنامه ریزی آینده ایجاد می شوند مانند هزینه های تحقیق و پ وهش ، هزینه های تبلیغاتی و بازرگانی

آشنایی با مفاهیم ،تعاریف واصطلاحات موجود در گزارشات حسابداری صنعتی در فصل قبل با حسابداری بهای تمام شده و کاربرد آن آشنا شدید انواع طبقه بندی هزینه ها را نیز فرا گرفتید

در این بخش سعی می کنیم بامفاهیم ، تعاریف واصطلاحات گزارشات حسابداری صنعتی آشنا شوید

منظور از هزینه یابی و دایره ی هزینه یابی چیست ؟

هزینه یابی عبارت است از تعیین بهای تمام شده کالای ساخته شده و موجودی کالای در جریان ساخت .و منظور از دایره هزینه یابی دایره ایس که دامنه مسئولیت نگهداری اسناد ومدارک مرتبط با حسابداری عملیات تولیدی و غیر تولیدی را به عهده داشته و در ضمن وظیفه تجزیه و تحلیل کلیه هزینه های تولیدی ، توزیع و فروش جهت ارائه و استفاده مدیریت را به عهده دارد. فعالیتهای . دایره هزینه بایی در ارتباط با گذشته ، حال و آینده واحد اقتصادی میباشد

کالای ساخته شده چیست؟

کالایی که با گذراندن مراحل تولید به شکل کامل ساخته شده است و در واقع فرآیند تولید را به شکل کامل طی نموده است را کالای ساخته شده گویند

کالای در حال ساخت چیست؟

کالاهایی که در جریان مراحل تولید قرار گرفته اند و لیکن کامل نشده اند و بخشی از فرایند تولید را طی نموده اند ولی ساخت آنها تمام نشده است را کالای در جریان ساخت گویند

منظور از تولید چیست ؟

هر گاه مواد اولیه با عبور از یک فرایند ساخت تغییر شکل دهد و به یک کالای ساخته شده تبدیل شود اصطلاحاً می گویند تولید صورت پذیرفته است

به عنوان مثال اگر یک تکه چوب با گذشت از فرآیند برش - و اتصال به میز و صندلی تبدیل شود این عمل تولید محسوب می گردد و یا فرایند چند ماده

شیمیایی به رنگ تولید محسوب می شود. البته باید توجه داشت ممکن است کالای ساخته شده یک فرآیند تولید، مواد اولیه تولید دیگر محسوب گردد و در فرآیندی دیگر به یک کالای ساخته شده دیگر تبدیل شود.

بعنوان مثال سنگ آهن که مواد اولیه ذوب آهن می باشد با طی مراحل تولید به ورق آهن و نبشی و اشکال مختلف تبدیل میشود و این کالای ساخته شده یعنی همان ورق آهن مواد اولیه ساخت و تولید میز فلزی، اجاق گاز و سایر موارد قرار خواهد گرفت.

اجزاء و عوامل بهای تمام شده کدام است؟

. عوامل اصلی بهای تمام شده به طور کلی ۳ دسته زیر می باشند

(مواد اولیه ۲- دستمزد ۳- سر بار) سایر هزینه های تولید 1-

مواد اولیه 1-

مواد اولیه رکن اصلی تولید کالا و محصول می باشد در ضمن می دانید که مواد اولیه تولید خود به دو بخش زیر تقسیم می شوند

الف (۱) مواد مستقیم

آن بخش از مواد اولیه مصرفی که از کالای ساخته شده جدائی ناپذیر است و مستقیماً در ساخت کالا نقش دارد را مواد مستقیم گویند به عنوان مثال آرد در ساخت نان مواد مستقیم تولید نان محسوب می گردد

ب (۱) مواد غیر مستقیم

آن بخش از مواد مصرفی که برای تکمیل کالا ضروری می باشد و لیکن به علت مصرف ناچیز آن نتوان آن را به عنوان مواد مستقیم مصرفی تولید طبقه بندی کرد مواد غیر مستقیم محسوب می شود مانند مصرف میخ در ساخت میز و کمدچوبی.

(دستمزد (کار - 2

حقوق و حق الزحمه ای که در جریان تولید و ساخت برای تبدیل مواد به کالا به کارگران پرداخت میشود را به عنوان دستمزد تولید شناسایی می کنند

: دستمزد نیز به دو بخش زیر تقسیم خواهد شد

الف - ۲) دستمزد مستقیم

دستمزدی است که بابت کاری پرداخت می شود که مستقیم صرف تبدیل مواد . اولیه به کالای ساخته شده انجام می شود

ب-۲) دستمزد غیر مستقیم

دستمزدی است که بابت کاری پرداخت می شود که مستقیماً در ساخت و ترکیب کالای ساخته شده نقش نداشته است مانند حقوق نگهبانان و سرکارگران کارخانه و .....

(سایر هزینه ها (سر بار ساخت -3

کلیه هزینه هایی که در جریان تولید اتفاق می افتند ولیکن نمی توان آنها را به طور مستقیم و مشخص به اقلامی از تولید یا محصولی خاص اختصاص داد به عنوان سر بار کارخانه و یا سایر هزینه ها شناسایی می شوند نمونه های مشخص این هزینه ها ؛ مواد غیر مستقیم تولید ، دستمزد غیر مستقیم ، هزینه تعمیرات و هزینه های استهلاک ماشین آلات ، هزینه بیمه و سایر مواد مشابه می باشد

گزارشهای حسابداری صنعتی و روش تهیه آنها

در حسابداری مقدماتی اشاره کردیم استفاده کنندگان از گزارشهای حسابداری . دو دسته می باشند

الف) استفاده کنندگان درون سازمانی

ب) استفاده کنندگان برون سازمانی

و اشاره شد گزارشهای حسابداری تهیه می شوند تا ۲ هدف زیر تحقق پیدا کند.

امکان بررسی توانایی و نکات ضعف موسسات با توجه به تجزیه و تحلیل -1 عملکرد و فعالیتهای موسسات و شرکتها

برنامه ریزی و کنترل فعالیتهای با توجه به اطلاعات کسب شده از گزارشات -2 مالی گذشته بنابراین موسسات تولیدی نیز دو گروه گزارش تهیه می کنند

گزارشهای درون سازمانی -1

گزارشهای برون سازمانی -2

گزارشهای درون سازمانی -1

گزارشهای درون سازمانی که بطور کلی مورد استفاده مدیران جهت برنامه ریزی ، کنترل و نظارتو تصمیم گیری تهیه می شوند

گزارشهای برون سازمانی -2

گزارشهای برون سازمانی که مورد استفاده کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی خارج از سازمان می باشد نمونه بارز این استفاده کنندگان سرمایه گذاران ، بورس اوراق بهادار ، دولت ، بانکها ، حسابربسان و غیره می تواند باشد

انواع گزارشهای درون سازمانی و برون سازمانی کدامند و توسط چه واحد هایی تهیه می شوند

گزارشهای درون سازمانی در موسسات تولیدی توسط واحدهای حسابداری بهای تمام شده تهیه می گردد و معمولاً هر ماه این گزارشها بر اساس نیاز مدیران تهیه می شوند تا در اختیار آنها قرار گیرد

عمده ترین گزارشهای درون سازمانی در موسسات تولیدی به صورت زیر می تواند باشد

گزارش مصرف مواد	۲- گزارش بهای تمام شده کالای ساخته	۱-
شده	۳- گزارش اوقات تلف شده	۴- گزارش
کالای در جریان ساخت		

گزارش ضایعات	۶- گزارش خرید	۵-
مواد	۷- گزارش	
فروش	۸- سایر گزارشات مورد استفاده مدیریت	

گزارشهای برون سازمانی در موسسات تولیدی توسط دایره حسابداری تهیه می شود . این گزارشها با توجه به اینکه مورد استفاده اشخاص حقیقی و حقوقی همچون دولت ، بانکها ، سرمایه داران و ..... که قبلاً توضیح داده شدند می باشند باید بر اساس استانداردهای حسابداری و اصول پذیرفته شده عمدترین این . حسابداری تهیه گردند تا قابلیت مقایسه داشته و قابل اتکا باشند . گزارشها به صورت زیر می باشند

گزارش سود و زیان	۳- - گزارش بهای تمام شده کالای فروش رفته	۲- ۱-
ترازنامه	۴- گردش جریانهای نقدی	۵- گزارش تقسیم سود

گزارش برون سازمانی در موسسات تولیدی

گزارش (جدول) بهای تمام شده کالای فروش رفته چیست -1

برای آنکه گزارشهای درون سازمانی را بهتر بشناسید ابتدا گزارش بهای تمام شده کالای فروش رفته را که یک گزارش برونی می باشد بررسی می نمایم

چرا که در مبحث حسابداری موسسات بازرگانی نیز نیز تا حدودی و به شکل دیگر با آن آشنا شدیده اید .

در فصل قبل اشاره شد بهای تمام شده کالای فروش رفته از ۵ بخش تشکیل شده است

دستمزد 2-	بخش مواد مستقیم 1-
بخش کالای در جریان 4-	مستقیم
ساخت	۵- بخش کالا ساخته شده
	۳- سر بار

گزارش خلاصه سود و زیان چیست؟ 2-

دومین گزارش برون سازمانی در موسسات تولیدی گزارش خلاصه سود و زیان می باشد که خود به طور معمول از ۴ بخش تشکیل می گردد به گزارش سود و زیان موسسه نمونه توجه کنید

ترازنامه در موسسات تولیدی 3-

ترازنامه یکی دیگر از گزارشهای برون سازمانی می باشد که با سایر موسسات یعنی خدماتی و بازرگانی تفاوتی نخواهد داشت تنها تفاوت اساسی آن بخش موجودی کالا می تواند باشد که در ترازنامه موسسات تولیدی موجودی کالا متشکلت از مواد خام ، کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده می باشد با نحوه تهیه ترازنامه نیز در حسابداری مقدماتی و تکمیلی به شکل کامل آشنا شده اید.

سایر گزارشات برون سازمانی نیز از حوصله بحث خارج می باشد که امیدواریم این مباحث رادر سطوح بالاتر دنبال نمائید

گزارشهای درون سازمانی در موسسات تولیدی

اشاره شد که جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته از ۵ بخش تشکیل شده است باید توجه داشته باشید که هر یک از این پنج بخش در واقع یکی از گزارشهای درون سازمانی می باشد

گزارش مصرف مواد 1-

به طور معمول موسسات تولیدی هر ماهه گزارشی را از مقدار و یا مبلغ مواد مصرف شده تهیه می کنند که به آن گزارش مصرف کننده مواد گویند.البته همچنانکه اشاره شد این گزارش می تواند مبلغی یا مقدار مصرف مواد اولیه ویا مبلغ مصرف مواد اولیه باشد .باید توجه داشت که بخش اول گزارش بهای تمام شده کالای فروش رفته در واقع یک گزارش مبلغی مصرف می باشد

روشهای هزینه یابی موسسات تولیدی

در فصول اشاره کردیم هدف حسابداری بهای تمام شده که مورد استفاده .
موسسات تولیدی می باشد تعیین قیمت تمام شده تولیدات است

. بنابراین برای لین منظور از روشهای هزینه یابی استفاده می گردد

هزینه یابی چیست و چند نوع می باشد

روشهای هزینه یابی در واقع روشها و نظامهایی می باشند که منجر به انجام
ثبتهای حسابداری و تهیه گزارشاتی می گردند که مدیریت را در ارتباط با کنترل
هزینه های مواد ، دستمزد و سربار کمک و یاری می نمایند

بطور کلی با توجه به نوع فعالیت موسسات تولیدی روشهای هزینه یابی که
مورد استفاده قرار می گیرند ۲ نوع می باشند

هزینه یابی سفارش 1-

کار
هزینه یابی

برخی از موسسات تولیدی سفارش پذیرند یعنی در واقع تولیدات آنها و هزینه
هایی که در آنها صورت می پذیرد با سفارش و یا عقد پیمان ایجاد میشوند
بنابراین برای هزینه یابی در این موسسات روش هزینه یابی سفارش کار
استفاده می گردد

نمونه بارز این موسسات شرکتها پیمانکاری ، کارخانجات کشتی سازی ،
هواپیما سازی ، بیمارستانها ، تعمیرگاهها اتومبیل و سایر موارد مشابه می
باشد . بعضی از موسسات تولیدی دیگر برای آنکه تکمیل شود مراحل مختلفی
را طی می کند و محصولات آنها را به صورت انبوه و یکسان تولید می شود از
روشهای هزینه یابی مرحله ای استفاده می نمایند . کارخانجات نساجی ، مواد
شیمیایی ، صنایع نفت ، کفش و موارد مشابه نمونه های این نوع موسسات
می باشند

موارد کلی برای تعیین روشهای هزینه یابی موسسات تولیدی وجود دارد هرچند
این موارد قطعی نمی باشند و ممکن است استثنایی نیز بر آن حاکم باشد و و
لیکن اساساً موسساتی که به صورت سفارشی عمل می نمایند و یا آنکه
تولیدات آنها با حجم زیاد و از نظر تعداد کم می باشد و گاهی تولیدات آنها قیمت
تمام شده بالایی دارند از روش هزینه یابی سفارش کار استفاده می نمایند
موسساتی که تولیدات آنها باید از مراحل مختلفی عبور کند و به صورت انبوه ،
پیوسته ، مداوم و یکنواخت و همگن تولید میشوند و بعضاً تولیدات آنها قیمت
تمام شده پائینی دارند از روش هزینه یابی مرحله ای استفاده می نمایند در
این روش قیمت تمام شده تولید در هر مرحله از تولید تعیین می گردد

در روش هزینه یابی مرحله ای محصولات تولید شده در هر مرحله به عنوان مواد خام مرحله بعد محسوب می گردد باید توجه داشته باشید در این موسسات معمولاً تولیدات متنوع و گاهی همراه با تولید محصولات فرعی و جانبی می باشد . در پایان باید اشاره کرد در برخی صنایع ، تولید به شکلی است که استفاده از هر دو روش هزینه یابی امکان پذیر می باشد به عنوان مثال در کارخانه ساخت قطار . قطار به صورت به صورت سفارش برای مشتریان ساخته می شود و این در حالی می باشد که قطعات مورد نیاز به صورت انبوه و پیوسته در سایر دواير تولید کارخانه تولید می شود و از روش هزینه یابی مرحله ای برای تعیین بهای تمام شده آنها استفاده می گردد.

روش هزینه یابی سفارش کار چگونه است

اشاره شد روش هزینه یابی سفارش کار در موسساتی به کار می رود که هزینه های آنها به جهت سفارشهای خاصی ایجاد می شوند در این روش هزینه یابی هر سفارش در واقع یک مرکز هزینه محسوب می شود یعنی مواد ، دستمزد و سربار کارخانه که به جهت هر سفارش ایجاد می شود به سفارش . ایجاد کننده این هزینه ها تخصیص داده می شوند

معمولاً در موسساتی که به روش سفارش کار عمل می کنند سفارشهای مختلف را با شماره هایی تفکیک می کنند به عنوان مثال اگر هواپیما سازی دو سفارش ساخت هواپیما داشته باشد سفارش ساخت هواپیما یعنی یک هواپیما جنگی و هواپیمای مسافربری داشته باشد سفارش ساخت هواپیمای جنگی را با شماره ۱۰۰ و سفارش ساخت هواپیمای مسافربری را با شماره ۱۲۰ نشان خواهد داد.

کارت سفارش چیست و چگونه تکمیل میشود

در موسسات تولیدی که به روش سفارش کار عمل می نمایند برای هر سفارش یک کارت هزینه سفارش ایجاد می نمایند و هزینه های صورت پذیرفته برای تکمیل سفارش را در این کارت ثبت خواهند نمود در ضمن شماره سفارش را نیز بر روی این کارت ثبت می نمایند

روش عمل و تکمیل این کارت نیز به این صورت می باشد که بر اساس برگهای درخواست مواد و کارت های ساعات اوقات کار که بر روی آنها شماره سفارش مشخص می باشد

هزینه مواد مصرفی و دستمزد پرداختی ساخت سفارش را به صورت روزانه یا هفتگی به کارت هزینه سفارش انتقال می دهند کارت هزینه سفارش در واقع حاوی اطلاعات مواد مصرفی-دستمزد و سربار سفارش میباشد